

Koop anno 2021... and beyond

Bernard Tilleman

Prodecaan KU Leuven
Gewoon hoogleraar

Frederik Van den Abeele

Doctoraatsassistent KU Leuven
Gastmedewerker UHasselt

Gemeen kooprecht

- Oud Burgerlijk Wetboek

Consumentenkooprecht

- Richtlijn 1999/44/EG omgezet in art. 1649bis tot octies oud BW

- Richtlijn 2019/771
("Richtlijn Consumentenkoop 2019")
- Richtlijn 2019/770
("Richtlijn Digitale Inhoud")

HvJ Faber (4 juni 2015)

Richtlijn 1999/44/EG moet aldus worden uitgelegd dat de nationale rechter bij wie een geding aanhangig is over een overeenkomst die binnen de werkingssfeer van die richtlijn kan vallen, wanneer hij over de daartoe noodzakelijke gegevens, feitelijk en rechtens, beschikt of daarover op eenvoudig verzoek om verduidelijkingen kan beschikken, **verplicht is om na te gaan of de koper als consument in de zin van die richtlijn kan worden aangemerkt, ook al heeft de koper zich niet op die hoedanigheid beroepen.**

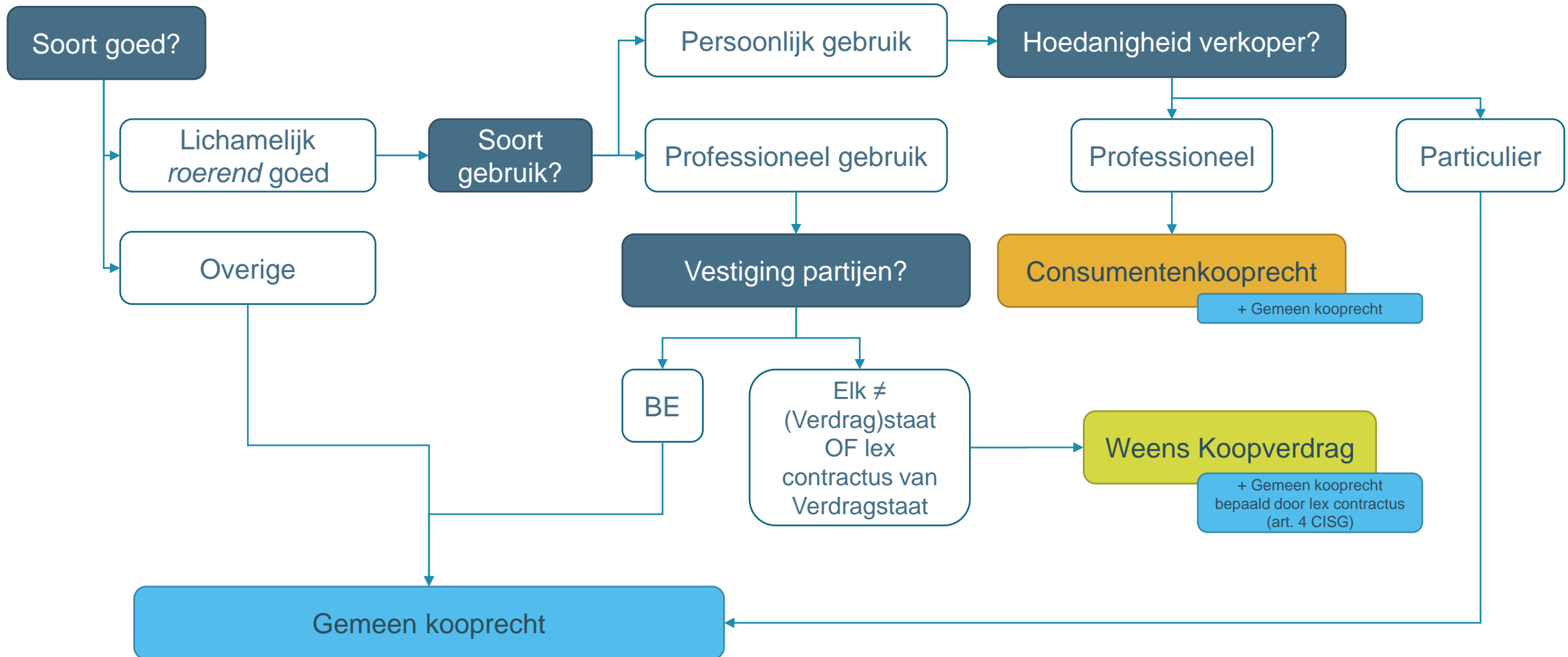
Internationaal kooprecht

- Weens Koopverdrag (CISG)
- Verdrag van NY inzake verjaring en Protocol van 11 april 1980

Cass. 7 mei 2020

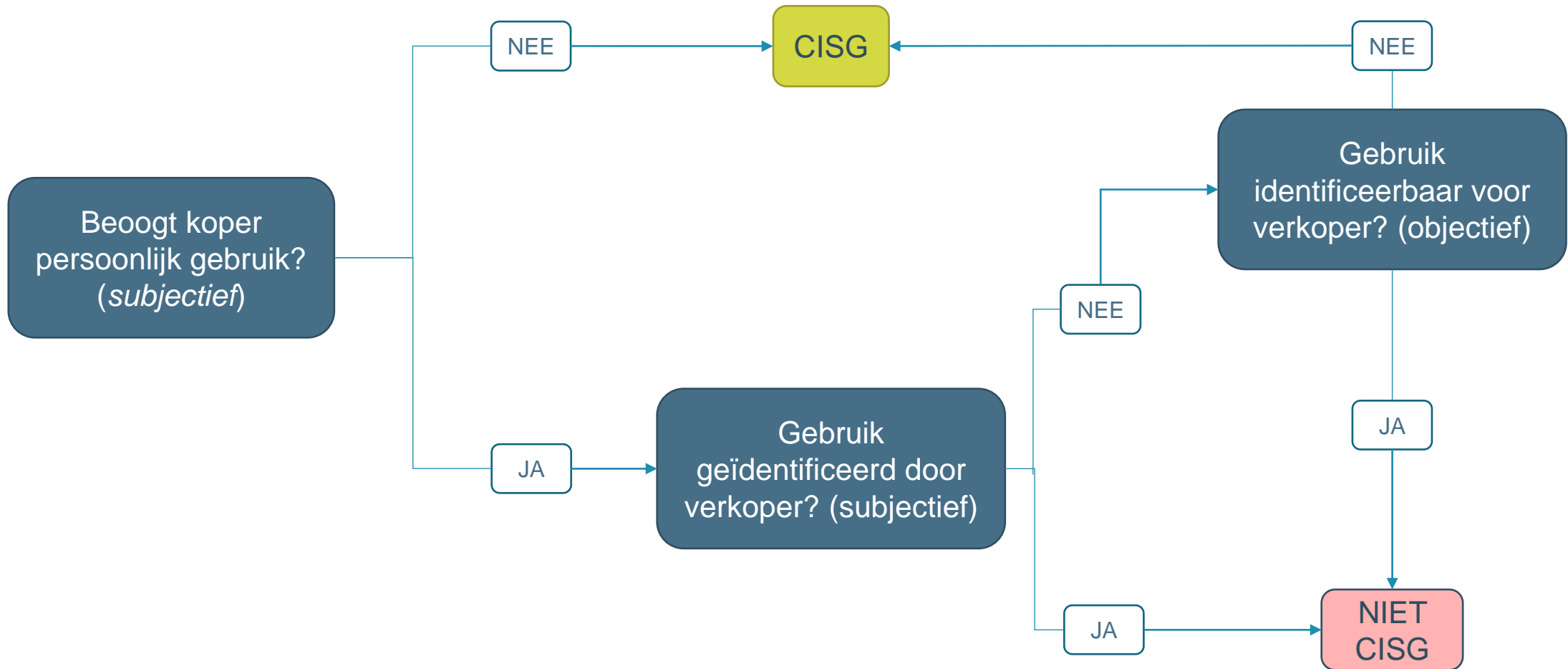
[ECLI:BE:CASS:2020:ARR.20200507.1N.1]

De rechter miskent het **recht van verdediging** niet wanneer hij op de door partijen aangevoerde feiten een rechtsgrond toepast zonder de partijen toe te laten daarover tegenspraak te voeren, noch wanneer hij bij het **ambtshalve toepassen van een wetsbepaling van aanvullend recht** nagaat of partijen niet contractueel van deze bepaling zijn afgeweken en hij partijen daarover slechts bevraagt indien de regelmatig aan zijn beoordeling voorgelegde gegevens enige aanwijzing in die zin bevatten.

Geen rekening gehouden met uitzonderingen

Identificatie van gebruik bij Weens Koopverdrag

Gemeen kooprecht

Overzicht

Voorovereenkomsten (optie)

Levering

Vrijwaring voor verborgen gebreken

Vrijwaring voor uitwinning

Betaling

Voorovereenkomsten (optie)

Artikel 5.25 Wetsvoorstel Verbintenissen: “*Het optiecontract (...) is een contract waarbij een partij aan de begunstigde ervan **het recht geeft te beslissen om met haar een contract te sluiten** waarvan de essentiële en substantiële bestanddelen vastliggen en voor de totstandkoming waarvan **enkel nog de toestemming van de begunstigde ontbreekt**”.*

Artikel 3.30 §1 BW: “*Worden op het bevoegde kantoor van de Algemene Administratie van de Patrimoniumdocumentatie in hun geheel **overgeschreven** in een daartoe bestemd register: (...) 5° de **akten die een voorkeur-, voorkoop- of optierecht** verlenen op een **onroerend zakelijk recht**”.*

Cass. 26 mei 2014
(ECLI:BE:CASS:2014:ARR.20140526.2)

Het recht van de begunstigde van de contractbelofte om de optie te lichten verjaart in de regel door verloop van tien jaar als de belofte geen enkele termijn bepaalt; de uitlegging van de wil van de partijen kan de rechter niettemin ertoe brengen (...) dat de belofte werd gedaan voor een minder lange termijn dan de verjaringstermijn.

- Discussie in rechtsleer!
- Mogelijkheid tot kleurbekening zonder afbreuk te doen aan recht van begunstigde (in licht van principes algemeen verbintenissenrecht)

Voorovereenkomsten (optie)

Cass. 22 maart 2018

(ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180322.7)

In het licht van de doelstelling van artikel 101, §§1 en 2 Bodemdecreet om de verwerver te beschermen tegen het onbewust aankopen van vervuilde grond, moet onder het begrip 'overeenkomst betreffende de overdracht van gronden' ook **elke overeenkomst of eenzijdige rechtshandeling worden begrepen waarbij de verwerver zich reeds verbindt tot het aankopen van een grond**. [teleologische interpretatie]

In het licht van de doelstelling van artikel 101, §§1 en 2 Bodemdecreet om de verwerver te beschermen tegen het onbewust aankopen van vervuilde grond, kunnen de partijen daarentegen wel een overeenkomst betreffende de overdracht van grond sluiten **onder de opschortende voorwaarde van het verkrijgen van een blanco bodemattest of een bodemattest waaruit blijkt dat er geen bodemverontreiniging is**, waarbij de omstandigheid dat artikel 116,§1, Bodemdecreet bepaalt dat de verwerver de nietigheid kan vorderen van de overdracht die plaatsvond in strijd met artikel 101 hieraan niet in de weg staat, nu het voorafgaand aan de overdracht opvragen en meedelen van een bodemattest en het opnemen van de inhoud ervan in de onderhandse akte geen elementen zijn die noodzakelijk zijn voor de totstandkoming van de overeenkomst.

Cass. 24 februari 2011

(ECLI:BE:CASS:2011:ARR.20110224.5)

Artikel 89, §1, eerste lid, W.W.R.O.S.P., krachtens hetwelk het verboden is een terrein te verkavelen zonder voorafgaande, schriftelijke en uitdrukkelijke toestemming van het college van burgemeester en schepenen, waarbij bedoeld verbod ook geldt voor de daarop betrekking hebbende verkoopbevordering, is een bepaling van openbare orde. **De verkoop van een van de percelen die uit de verdeling van een terrein voortspruiten, is nietig wanneer dat perceel vóór de afgifte van de verkavelingsvergunning wordt verkocht, zelfs als de verkoop afhankelijk is gesteld van de opschortende voorwaarde dat die vergunning moet zijn verkregen.**

Levering

1. Verzekering

Artikel 111 §1 Verzekeringwet: *“In geval van overdracht onder de levenden van een onroerend goed, eindigt de verzekering van rechtswege drie maanden na de datum van het verlijden van de authentieke akte. Tot het verstrijken van de in het eerste lid bedoelde termijn, blijft de aan de overdrager verleende dekking gelden voor de overnemer, tenzij deze laatste dekking geniet uit hoofde van een andere overeenkomst”.*

Cass. 1 februari 2013
(ECLI:BE:CASS:2013:ARR.20130201.4)

In geval van overdracht onder de levenden van een onroerend goed kan de beëindiging van de verzekeringsovereenkomst op verzoek van de verzekeringnemer-overdrager na het verlijden van de authentieke akte maar vóór het verstrijken van de termijn van drie maanden, niet worden tegengeworpen aan de overnemer die aanspraak maakt op de verzekeringsdekking voor een schadegeval dat zich in die periode heeft voorgedaan.

Levering

2. Kwalitatieve rechten (art. 1615 oud BW / art. 3.9 BW)

Cass. 2 oktober 2020
(ECLI:BE:CASS:2020:ARR.20201002.1N.8)

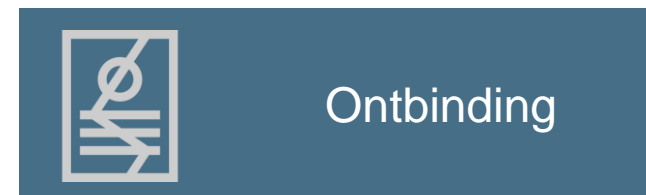
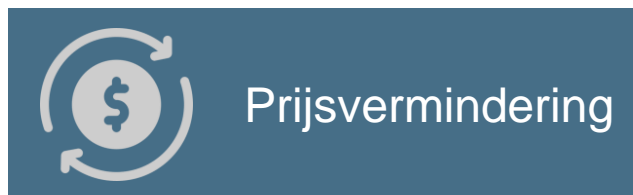
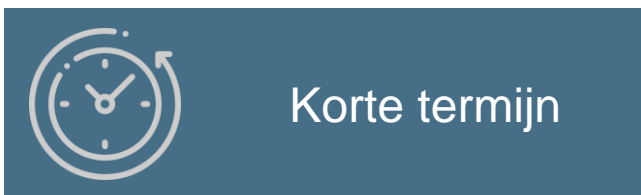
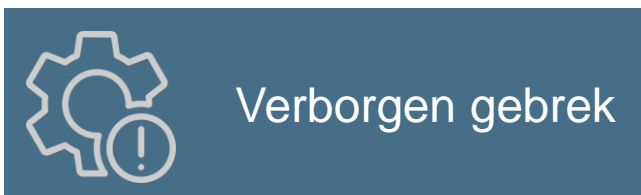

In een keten van koopovereenkomsten kan de koper een vordering wegens tekortkoming aan de verplichting tot conforme levering of aan de verplichting tot vrijwaring voor verborgen gebreken niet alleen instellen tegen zijn rechtstreekse verkoper, maar ook tegen iedere voorgaande verkoper in de keten aangezien die vordering geacht wordt bij iedere verkoop samen met de zaak te zijn overgedragen aan de volgende koper, waarbij de vordering van de koper tegen een voorgaande koper **van contractuele aard is**.

Een contractant kan door zijn medecontractant in de regel slechts buitencontractueel aansprakelijk worden gesteld indien de hem ten laste gelegde fout een tekortkoming uitmaakt niet alleen aan de contractuele verbintenis maar ook aan de algemene zorgvuldigheidsnorm die op hem rust en indien deze fout andere dan aan de slechte uitvoering te wijten schade heeft veroorzaakt. [regels voor samenloop]

Vrijwaring voor verborgen gebreken

Vier cumulatieve aansprakelijkheidsvoorwaarden

Cass. 23 maart 2017
(ECLI:BE:CASS:2017:ARR.20170323.2)

Krachtens artikel 1644 Burgerlijk Wetboek heeft de koper, in het geval van de artikelen 1641 en 1643, de keus om ofwel de zaak terug te geven en zich de prijs te doen terugbetalen, ofwel de zaak te behouden en zich een gedeelte van de prijs te doen terugbetalen, welk gedeelte door deskundigen zal worden bepaald.

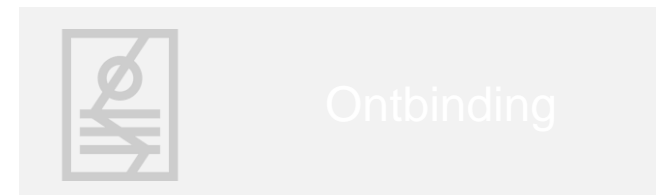
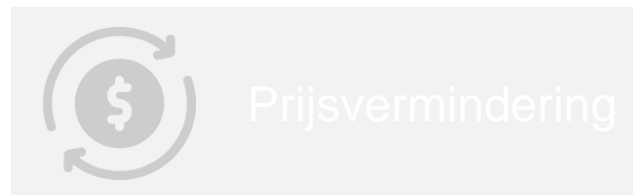
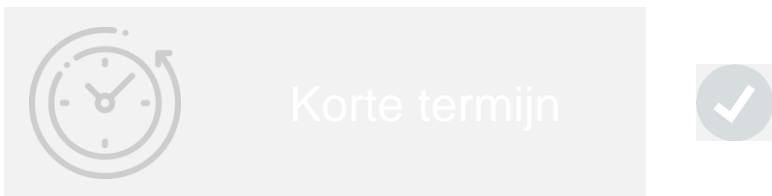
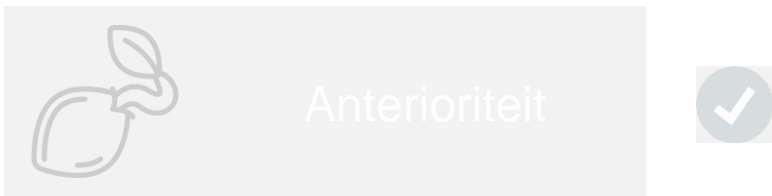
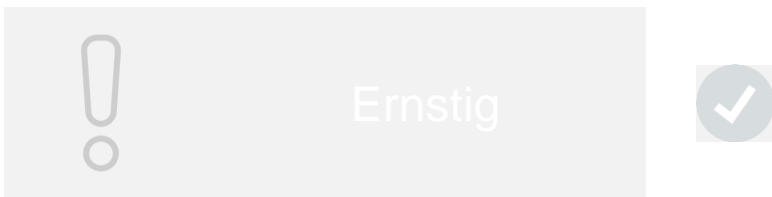
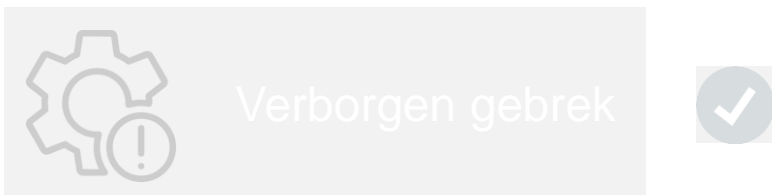
Uit die bepaling volgt dat, wanneer voldaan is aan de voorwaarden voor de toepassing van de artikelen 1641 en 1643 Burgerlijk Wetboek, artikel 1644 de keuze tussen een vordering tot ontbinding van de verkoop (actio redhibitoria) en een vordering tot vermindering van de prijs (actio aestimatori) uitsluitend aan de koper voorbehoudt.

Het bestreden arrest van 31 maart 2014, dat overweegt dat "de verkoper niet gerechtigd is om aan te bieden dat hij de verkochte zaak op zijn kosten zal herstellen, zodat de vordering tot vrijwaring kan vervallen", verantwoordt naar recht zijn beslissing tot verwerping van eisers voorstel om de verplichting tot vrijwaring in natura uit te voeren.

Herstel of vervanging

Vrijwaring voor (verborgen) gebreken

Vier cumulatieve aansprakelijkheidsvoorwaarden

Cass. 18 juni 2020
(ECLI:BE:CASS:2020:ARR.20200618.3)

Waar in geval van niet-nakoming van een contractuele verbintenis de schuldeiser, indien de prestatie zich hiertoe leent, het recht heeft zich door de rechter te laten machtigen om de verbintenis te laten uitvoeren door een derde op kosten van de schuldenaar, kan de schuldeiser ...

in uitzonderlijke omstandigheden, zoals bij hoogdringendheid, de verbintenis door een derde laten uitvoeren ...

zonder rechterlijke machtiging ...

op eigen kosten en op eigen risico ...

en deze kosten verhalen op de schuldenaar, waarbij zijn handelswijze achteraf kan worden getoetst door de rechter, maar in beide gevallen dient de schuldeiser de redelijke belangen van de schuldenaar in acht te nemen.

Vrijwaring voor verborgen gebreken: exoneratie

Regel: exoneratiebeding is geldig voor niet-gekende gebreken (art. 1643 oud BW)

Is de verkoper gespecialiseerd?

Ja

Exoneratie ongeldig

Cass. 6 september 2018 (k. 1F)

(ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180906.2)

De verkoper-fabrikant of de gespecialiseerde verkoper van dezelfde zaken als die welke hij heeft verkocht, moet de zaak zonder gebreken leveren en moet daartoe de noodzakelijke maatregelen nemen om alle mogelijke gebreken op te sporen.

➤ Kennisvermoeden

Cass. 7 april 2017

(ECLI:BE:CASS:2017:ARR.20170407.3)

Deze resultaatsverbintenis rust niet op elke professionele verkoper, maar op de fabrikant en op de gespecialiseerde verkoper ongeacht of deze laatste een professionele verkoper is; de rechter oordeelt in feite of een verkoper als een gespecialiseerde verkoper kan worden beschouwd en hanteert daarbij als onderscheidingscriterium **de specialisatiegraad en de technische competenties van de verkoper in kwestie**.

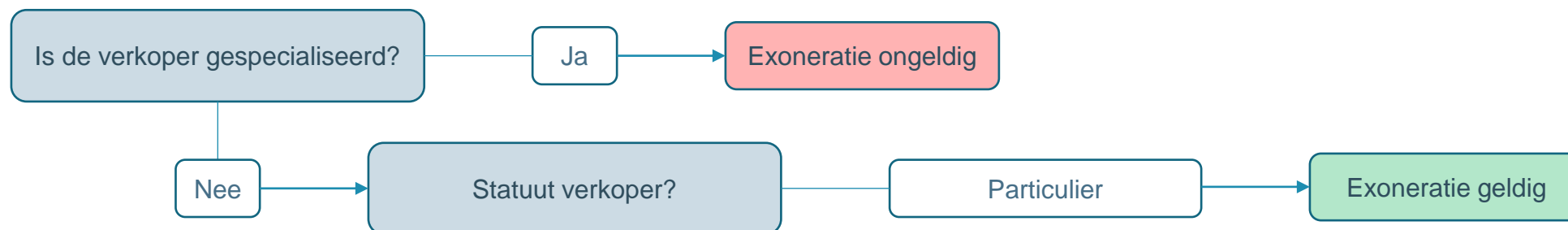
Cass. 15 januari 2021

(ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210115.1N.13)

De appelrechter stelt vast en oordeelt dat (...) duidelijk blijkt dat ze is opgetreden als projectontwikkelaar van het recreatieproject waarbij ze zich niet heeft beperkt tot het uitbaten van een vakantiepark maar ten aanzien van de verweerders is opgetreden als een professionele verkoper, (...) (v) de eiseressen zich als professionele verkopers niet kunnen exonereren voor verborgen gebreken omdat zij geacht zijn de verborgen gebreken van de goederen die zij verkopen, te kennen. Door aldus te oordelen, zonder na te gaan of en vast te stellen dat de eiseressen kunnen worden beschouwd als gespecialiseerde verkopers, verantwoordt de appelrechter zijn beslissing niet naar recht.

Vrijwaring voor verborgen gebreken: exoneratie

Regel: exoneratiebeding is geldig voor niet-gekende gebreken (art. 1643 oud BW)

Cass. 6 september 2018 (k. 1F)

(ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180906.2)

Het arrest, dat aanneemt dat de eiseres geen gespecialiseerde verkoper van dezelfde zaken als de verkochte zaak was en overweegt dat zij "zich niet wettig kon beroepen op het in de verkoopakte bepaalde vrijwaringsbeding", niet omdat zij op de hoogte was van het gebrek van het verkochte goed maar omdat zij daarvan op de hoogte had moeten zijn, schendt artikel 1643 Burgerlijk Wetboek.

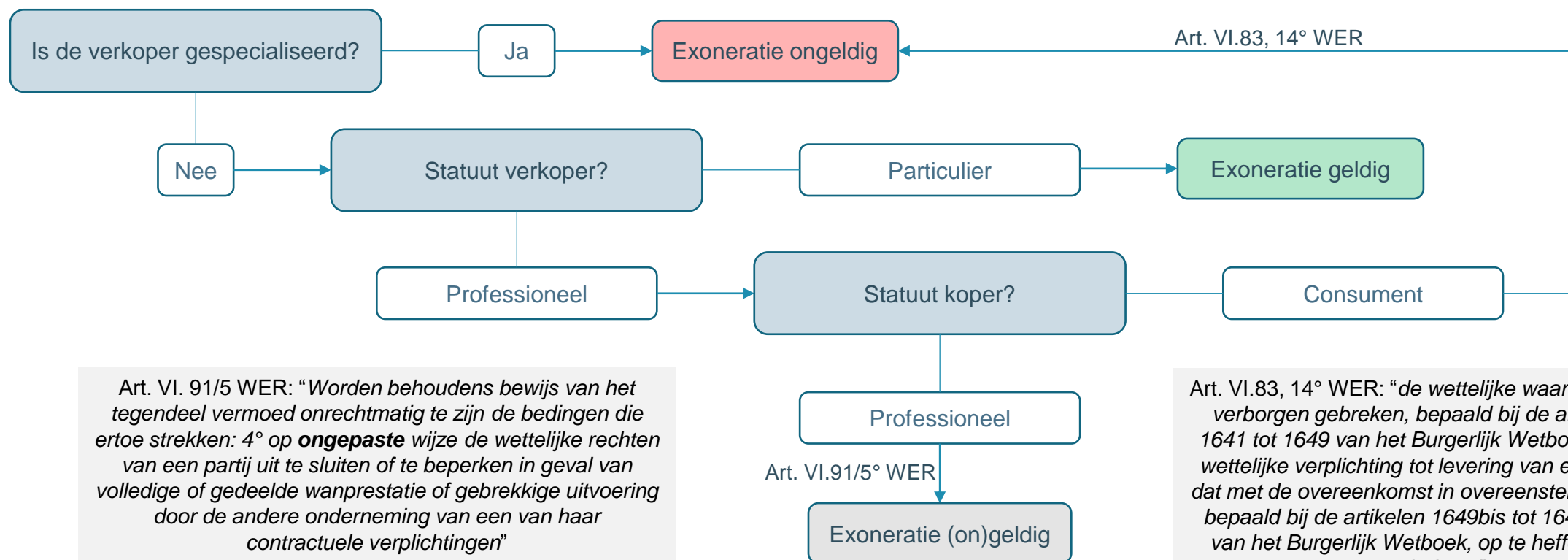
Cass. 18 februari 2019 (k. 3N)

(ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180906.2)

De appelrechters die oordelen dat de verkopers "in de gegeven omstandigheden hadden moeten weten dat de waterdichtheid niet gegarandeerd was" aangezien zij "minstens hadden moeten beseffen" dat hun wijze van bouwen tot problemen zou aanleiding geven, zij nagelaten hebben zich degelijk te laten informeren door deskundigen, "zeker wanneer zij op eigen initiatief wijzigingen aanbrengen in het concept van de kelder" en "elke voorzichtige 'zelfbouwer' moet weten dat er passende maatregelen vereist zijn om een kelder waterdicht te maken" en die op die gronden oordelen dat verkopers geacht moeten worden het gebrek te kennen en dienvolgens geen beroep kunnen doen op het exoneratiebeding in de koopovereenkomst, verantwoorden hun beslissing naar recht

Vrijwaring voor verborgen gebreken: exoneratie

Regel: exoneratiebeding is geldig voor niet-gekende gebreken (art. 1643 oud BW)

Art. VI. 91/5 WER: “Worden behoudens bewijs van het tegendeel vermoed onrechtmatig te zijn de bedingen die ertoe strekken: 4° op **ongepaste** wijze de wettelijke rechten van een partij uit te sluiten of te beperken in geval van volledige of gedeelde wanprestatie of gebrekkige uitvoering door de andere onderneming van een van haar contractuele verplichtingen”

Art. VI.91/5° WER

Art. VI.83, 14° WER: “de wettelijke waarborg voor verborgen gebreken, bepaald bij de artikelen 1641 tot 1649 van het Burgerlijk Wetboek, of de wettelijke verplichting tot levering van een goed dat met de overeenkomst in overeenstemming is, bepaald bij de artikelen 1649bis tot 1649octies van het Burgerlijk Wetboek, op te heffen of te verminderen”

Vrijwaring voor uitwinning

1. Vrijwaring voor eigen daad – niet-concurrentieverbintenis (mogelijkheid tot matiging)

- Impliciete niet-concurrentieverbintenis bij overdracht handelszaak
 - Mogelijkheid tot conventionele uitbreiding of beperking
- Geen impliciete niet-concurrentieverbintenis bij overdracht aandelen
 - Bijkomende mogelijkheid tot conventionele modulering – beperkt door vrijheid van ondernemen en mededingingsrecht – rechtmatig belang
- Te uitgebreid niet-concurrentiebeding? Rechter kan overgaan tot **matiging**

Cass. 23 januari 2015
(ECLI:BE:CASS:2015:ARR.20150123.3)

De bepaling van artikel 7 van het Decreet d' Allarde van 2-17 maart 1791, zoals te dezen van toepassing, die zich verzet tegen een ongeoorloofde beperking van de vrijheid van handel en nijverheid, is van openbare orde; **het beding dat een onredelijke beperking van de concurrentie naar voorwerp, territorium of duur oplegt, is bijgevolg nietig**. Indien een overeenkomst of een beding strijdig is met een bepaling van openbare orde en bijgevolg nietig is, **kan de rechter indien een partiële nietigheid mogelijk is, de nietigheid, behoudens de wet zulks verbiedt, beperken** tot het met deze bepaling strijdig gedeelte van de overeenkomst of beding op voorwaarde dat het voortbestaan van de gedeeltelijk vernietigde overeenkomst of beding beantwoordt aan de partijbedoeling.

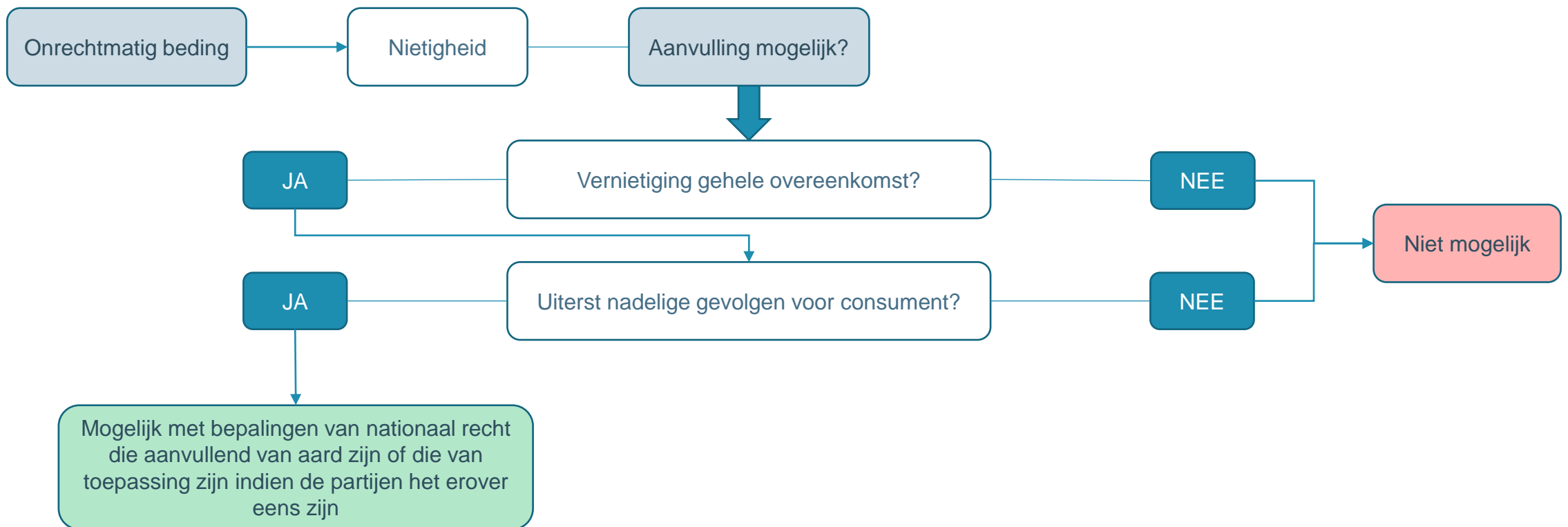
Cass. 9 september 2019
(ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190909.3)

De rechter die een met een bepaling van openbare orde strijdige overeenkomst of beding partieel nietig verklaart, wanneer die partiële nietigheid mogelijk is, niet verboden is door de wet en overeenstemt met de partijbedoeling, terwijl de partij enkel de algehele nietigverklaring ervan had gevorderd, wijzigt het voorwerp van de vordering niet, maar kent de eis slechts gedeeltelijk toe

Vrijwaring voor uitwinning

1. Vrijwaring voor eigen daad – niet-concurrentieverbintenis (mogelijkheid tot matiging)

- Vergelijk mogelijkheid tot matiging bij **onrechtmatige bedingen**

Vrijwaring voor uitwinning

2. Stedenbouwkundige vergunning als rechtsstoornis

Cass. 31 maart 2017
(ECLI:BE:CASS:2017:ARR.20170331.3)

Krachtens artikel 1626 Burgerlijk Wetboek is de verkoper ertoe gehouden de koper te vrijwaren voor rechtsstoornissen uitgaande van derden.

Hieruit volgt dat de verkoper de koper moet vrijwaren wanneer een derde beweert een recht te bezitten met betrekking tot het verkochte goed en dit recht afbreuk doet aan het ongestoorde bezit van de koper. Dit is het geval wanneer een derde, wegens het ontbreken van een stedenbouwkundige vergunning, recht heeft om een herstellvordering in de zin van de artikelen 6.1.41, 6.1.42, 6.1.43 en 6.1.44 Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening in te stellen.

Het middel dat ervan uitgaat dat door het ontbreken van een stedenbouwkundige vergunning geen rechtsstoornis kan ontstaan, faalt naar recht.

Betaling

- Art. 1650 oud BW: “de hoofdverplichting van de koper bestaat in het bepalen van de prijs **op de dag en op de plaats bij de koop bepaald**”.
- Art. 1651 oud BW: “Indien bij het aangaan van de koop niets daaromtrent bedongen is, **moet de koper betalen op de plaats en op het tijdstip voor de levering bepaald**”. [conventionele vrijheid]

Cass. 4 september 2020

(ECLI:BE:CASS:2020:ARR.20200904.1N.8)

Krachtens artikel 1651 [oud] Burgerlijk Wetboek moet, indien bij het aangaan van de koop niets daaromtrent is bedongen, **de koper betalen op de plaats en het tijdstip voor de levering** bepaald. Hieruit volgt dat de **verjaring van de vordering strekkende tot betaling** van de prijs van verkochte goederen, **loopt vanaf de levering** van deze goederen die, behoudens andersluidende overeenkomst, op die datum betaalbaar zijn.

Betaling

Wet van 2 augustus 2002 betreffende de bestrijding van de betalingsachterstand bij handelstransacties

Art. 4 §1 lid 1: Elke betaling tot vergoeding van een handelstransactie tussen ondernemingen moet gebeuren binnen 30 kalenderdagen te rekenen vanaf de dag volgend op die:

1. van de ontvangst door de schuldenaar van de factuur of een gelijkwaardig verzoek tot betaling, of
2. van de ontvangst van de goederen of diensten, indien de datum van ontvangst van de factuur of het gelijkwaardig verzoek tot betaling niet vaststaat of indien de schuldenaar de factuur of het gelijkwaardig verzoek tot betaling eerder ontvangt dan de goederen of diensten, of
3. van de aanvaarding of controle ter verificatie van de conformiteit van de goederen of diensten met de overeenkomst, indien de wet of de overeenkomst voorziet in een procedure voor aanvaarding of controle en indien de schuldenaar de factuur of het gelijkwaardig verzoek tot betaling ontvangt vóór of op de datum waarop de aanvaarding of controle plaatsvindt. **De maximumduur van een procedure voor aanvaarding of controle bedraagt niet meer dan 30 kalenderdagen vanaf de datum van ontvangst van de goederen of diensten, tenzij in de overeenkomst anders is overeengekomen en mits daarbij geen sprake is van kennelijke onbillijkheid jegens de schuldeiser in de zin van artikel 7 voor zover de schuldeiser geen kmo is.**

Art. 4 §1 lid 2: Onverminderd artikel 7, kunnen partijen een betalingstermijn overeenkomen, die ook langer dan zestig kalenderdagen kan zijn. Partijen kunnen evenwel geen uiterste dag van betaling overeenkomen van meer dan zestig dagen, indien de schuldeiser een kmo is en de schuldenaar geen kmo is. Een beding in een overeenkomst in strijd met de vorige zin wordt voor niet geschreven gehouden.

Betaling

Wet van 2 augustus 2002 betreffende de bestrijding van de betalingsachterstand bij handelstransacties

➤ Wijziging wet 14 augustus 2021 [inwerkingtreding 1 februari 2022]

Art. 4 §1 lid 1: Elke betaling tot vergoeding van een handelstransactie tussen ondernemingen moet gebeuren binnen 30 kalenderdagen te rekenen vanaf de dag volgend op die:

1. van de ontvangst door de schuldenaar van de factuur of een gelijkwaardig verzoek tot betaling, of
2. van de ontvangst van de goederen of diensten, indien de datum van ontvangst van de factuur of het gelijkwaardig verzoek tot betaling niet vaststaat of indien de schuldenaar de factuur of het gelijkwaardig verzoek tot betaling eerder ontvangt dan de goederen of diensten, ~~of.~~
3. ~~van de aanvaarding of controle ter verificatie van de conformiteit van de goederen of diensten met de overeenkomst, indien de wet of de overeenkomst voorziet in een procedure voor aanvaarding of controle en indien de schuldenaar de factuur of het gelijkwaardig verzoek tot betaling ontvangt vóór of op de datum waarop de aanvaarding of controle plaatsvindt. De maximumduur van een procedure voor aanvaarding of controle bedraagt niet meer dan 30 kalenderdagen vanaf de datum van ontvangst van de goederen of diensten, tenzij in de overeenkomst anders is overeengekomen en mits daarbij geen sprake is van kennelijke onbillijkheid jegens de schuldeiser in de zin van artikel 7 voor zover de schuldeiser geen kmo is.~~

Art. 4 §1 lid 2: Onverminderd artikel 7, kunnen partijen een betalingstermijn overeenkomen die niet meer dan 60 kalenderdagen mag bedragen, ~~die ook langer dan zestig kalenderdagen kan zijn. Partijen kunnen evenwel geen uiterste dag van betaling overeenkomen van meer dan zestig dagen, indien de schuldeiser een kmo is en de schuldenaar geen kmo is.~~ Een beding in een overeenkomst dat voorziet in een langere betalingstermijn ~~in strijd met de vorige zin~~ wordt voor niet geschreven gehouden

Art. 4 §1 lid 3: Onverminderd artikel 7, kan de Koning in afwijking van het tweede lid, na advies van de Hoge Raad voor de Zelfstandigen en de Kleine en Middelgrote Ondernemingen, bedoeld in artikel 2, 3°, van de wet van 24 april 2014 betreffende de organisatie van de vertegenwoordiging van de zelfstandigen en de kmo's, voor bepaalde sectoren een langere betalingstermijn dan zestig kalenderdagen toestaan.

Art. 4 §1 lid 4: Indien de wet of de overeenkomst voorziet in een procedure voor aanvaarding of controle ter verificatie van de conformiteit van de goederen of diensten met de overeenkomst, maakt de termijn voor deze verificatie integraal deel uit van de betalingstermijn bedoeld in het eerste, tweede of derde lid.

Art. 4 §1 lid 5: In geen geval mag de ontvangstdatum van de factuur bij contractuele overeenkomst tussen schuldenaar en schuldeiser worden vastgelegd. Uiterlijk op het moment van ontvangst van de goederen of prestatie van de diensten voorziet de schuldenaar de schuldeiser van alle informatie die nodig is om de factuur te kunnen uitreiken.

Consumentenkoop

Richtlijn 1999/44/EG en Richtlijn (EU) 2019/771

Richtlijn 1999/44/EG van 25 mei 1999
betreffende bepaalde aspecten van de
verkoop van en de garanties voor
consumptiegoederen

Richtlijn (EU) 2019/771 van 20 mei 2019
betreffende bepaalde aspecten van
overeenkomsten voor de verkoop van
goederen

1/1/2002

1/1/2005

1/1/2022

1999

2004

2019

Wet van 1 september 2004 betreffende
de bescherming van de consumenten bij
verkoop van consumptiegoederen

Artikel 23

Intrekking van Richtlijn 1999/44/EG

Richtlijn 1999/44/EG wordt ingetrokken met ingang van 1 januari 2022.

...

Artikel 24

Omzetting

1. Uiterlijk op 1 juli 2021 nemen de lidstaten de nodige maatregelen om aan deze richtlijn te voldoen en maken deze bekend. Ze stellen de Commissie daarvan onverwijld in kennis.

Zij passen die maatregelen toe met ingang van 1 januari 2022.

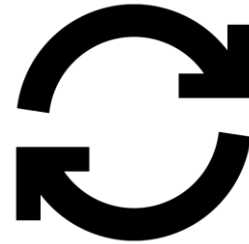
...

2. De bepalingen van deze richtlijn zijn niet van toepassing op overeenkomsten gesloten vóór 1 januari 2022.

(Consumptie)goed

Beroepsverkoper

Consument-koper

Betaling

Richtlijn Consumentenkoop 1999

consumptiegoederen: (art. 1.2b)
alle roerende lichamelijke zaken

De richtlijn is niet van toepassing op: (art.1.2b)

- water en gas die niet marktklaar zijn gemaakt in een bepaald volume of in een bepaalde hoeveelheid en elektriciteit.
- goederen die executoriaal of anderszins gerechtelijk worden verkocht;

De lidstaten kunnen bepalen, dat tweedehandsgoederen die worden verkocht op een openbare veiling, waarop de consument in eigen persoon aanwezig kan zijn, niet als consumptiegoederen worden beschouwd. (art. 1.3)

Richtlijn Consumentenkoop 2019

goederen: (art. 2.5)

- (a) alle roerende lichamelijke zaken; water, gas en elektriciteit moeten als goederen in de zin van deze richtlijn worden beschouwd wanneer zij gereed zijn gemaakt voor verkoop in een beperkt volume of in een bepaalde hoeveelheid;
- (b) alle roerende lichamelijke zaken waarin digitale inhoud of digitale diensten zijn verwerkt of die daarmee onderling verbonden zijn, op zodanige wijze dat het ontbreken van die digitale inhoud of die digitale dienst ertoe zou leiden dat de goederen hun functies niet kunnen vervullen (“goederen met digitale elementen”)

Deze richtlijn is niet van toepassing op: (art. 3.4)

- materiële gegevensdragers die uitsluitend als drager van digitale inhoud dienen, of
- goederen die executoriaal of anderszins gerechtelijk worden verkocht.

De lidstaten kunnen overeenkomsten van de werkingssfeer van deze richtlijn uitsluiten wanneer zij betrekking hebben op de verkoop van: (art. 3.5)

- a) tweedehandsgoederen die op openbare veilingen worden verkocht, en
- b) levende dieren.

- Problematiek van dieren (zie o.m. Cass. 18/06/2020 over ‘herstel’ van een hond)

Richtlijn Consumentenkoop 1999

Overeenkomsten tot levering van **te vervaardigen of voort te brengen** consumptiegoederen vallen eveneens onder deze richtlijn. (art.1.4)

Richtlijn Consumentenkoop 2019

Deze richtlijn is van toepassing op koopovereenkomsten tussen een consument en een verkoper. (art. 3.1)

koopovereenkomst: elke overeenkomst waarbij de verkoper eigendom van goederen overdraagt of zich ertoe verbindt deze over te dragen aan een consument en de consument de prijs daarvan betaalt of zich ertoe verbindt die te betalen (art. 2.1)

Overeenkomsten tussen een consument en een verkoper voor de levering van **nog te vervaardigen of te produceren** goederen worden voor de toepassing van deze richtlijn ook als koopovereenkomsten beschouwd. (art.3.2)

HvJ Schottelius (7 september 2017)

In casu blijkt dat Schottelius en haar echtgenoot aan Seifert, aannemer, gevraagd hebben om hun zwembad te renoveren. Daartoe hebben zij met deze laatste een aannemingsovereenkomst gesloten. In het kader van die overeenkomst heeft de aannemer hun inderdaad verschillende goederen verkocht die nodig waren voor de renovatie van dat zwembad, zoals onder meer een filtersysteem met pomp. Evenwel dient te worden vastgesteld dat de dienstverlening bestaande in de installatie van die goederen, het eigenlijke voorwerp uitmaakt van die aannemingsovereenkomst, en dat de verkoop van die goederen slechts bijkomstig is aan die dienstverlening

1. Bestaat het belangrijkste deel van de verplichtingen van de verkoper in verstrekking van arbeidskracht of verlening van andere diensten?

Richtlijn Consumentenkoop 1999

verkoper: iedere natuurlijke of rechtspersoon die uit hoofde van een overeenkomst in het kader van zijn bedrijf of beroep consumptiegoederen verkoopt (art. 1.2c)

consument: iedere natuurlijke persoon die bij de onder deze richtlijn vallende overeenkomsten handelt voor doeleinden die geen verband houden met zijn beroep of bedrijf (art. 1.2a)

Richtlijn Consumentenkoop 2019

verkoper: iedere natuurlijke persoon of rechtspersoon, ongeacht of deze privaot of publiek is, die met betrekking tot onder deze richtlijn vallende overeenkomsten handelt, mede via een andere persoon die namens hem of voor zijn rekening optreedt in het kader van zijn handels-, bedrijfs-, ambachts- of beroepsactiviteit (art. 2.3)

consument: iedere natuurlijke persoon die bij onder deze richtlijn vallende overeenkomsten handelt voor doeleinden buiten zijn handels-, bedrijfs-, ambachts- of beroepsactiviteit (art. 2.2)

HvJ Kamenova (4 oktober 2018)

Een natuurlijke persoon [kan] slechts als handelaar worden gekwalificeerd, en een activiteit slechts als handelspraktijk, indien die persoon handelt in het kader van zijn handels-, bedrijfs-, ambachts- of beroepsactiviteit, hetgeen door de verwijzende rechter moet worden geverifieerd in het licht van alle relevante omstandigheden van het geval.

- de verkoop op het onlineplatform op een georganiseerde wijze plaatsvindt
- de verkoper verkoopt met een zekere regelmaat, frequentie en/of gelijktijdig met zijn commerciële of beroepsactiviteit plaatsvindt
- de verkoper die optreedt namens of voor rekening van een bepaalde handelaar of via een andere persoon die namens hem of voor zijn rekening optreedt, een vergoeding of deel van de winst heeft
- ...

HvJ Wathelet (9 november 2016)

Verkoper moet worden uitgelegd dat het mede ziet op een handelaar die tussenpersoon voor een particulier is en die de consument niet naar behoren op de hoogte heeft gebracht van het feit dat de eigenaar van het verkochte goed een particulier is, hetgeen de verwijzende rechter dient na te gaan, rekening houdend met alle omstandigheden van het concrete geval.

CONFORMITEITSGEBREK

Richtlijn Consumentenkoop 1999

- Cumulatieve criteria (art. 2.2)
- Verkeerde installatie (art. 2.5)

Richtlijn Consumentenkoop 2019

- Subjectieve conformiteitsvereisten (art. 6)
- Objectieve conformiteitsvereisten (art. 7)
- Verkeerde installatie van goederen (art. 8)
- Rechten van derden (art. 9)

ANTERIORITEIT

Richtlijn Consumentenkoop 1999

- Verkoper is aansprakelijk voor elk gebrek dat bestaat **bij aflevering van de goederen** (art. 3.1)
- Bewijslast (art. 5.3)
 - Weerlegbaar vermoeden van **6m**

Richtlijn Consumentenkoop 2019

- Verkoper is aansprakelijk voor elk gebrek dat bestaat **bij levering van de goederen** (art. 10.1)
- Bewijslast (art. 11)
 - Weerlegbaar vermoeden van **1 jaar**
 - Lidstaten kunnen opschalen naar 2 jaar
 - Continue levering van digitale inhoud of dienst

TERMIJNEN

Richtlijn Consumentenkoop 1999

- Aansprakelijkheidstermijn: **2 jaar** (art. 5.1)
- Verjaringstermijn (art. 5.2)
- Tweedehandsgoederen: mogelijk kortere aansprakelijkheidstermijn (niet korter dan 1 jaar)
 - Zie voor BE: art. 1649^{quater} §1 oud BW
- Kennisgevingstermijn (evt.): **min. 2m** (art.5.2)

Richtlijn Consumentenkoop 2019

- Aansprakelijkheidstermijn: **2 jaar** (art. 10.1)
 - Evt. langere termijn (keuze lidstaten)
- Verjaringstermijn (cumulatief/exclusief) (art. 10.4/5)
- Tweedehandsgoederen: mogelijk kortere termijnen (niet korter dan 1 jaar)
- Kennisgevingstermijn (evt.): **min. 2m** (art.12)

TERMIJNEN

Richtlijn Consumentenkoop 1999

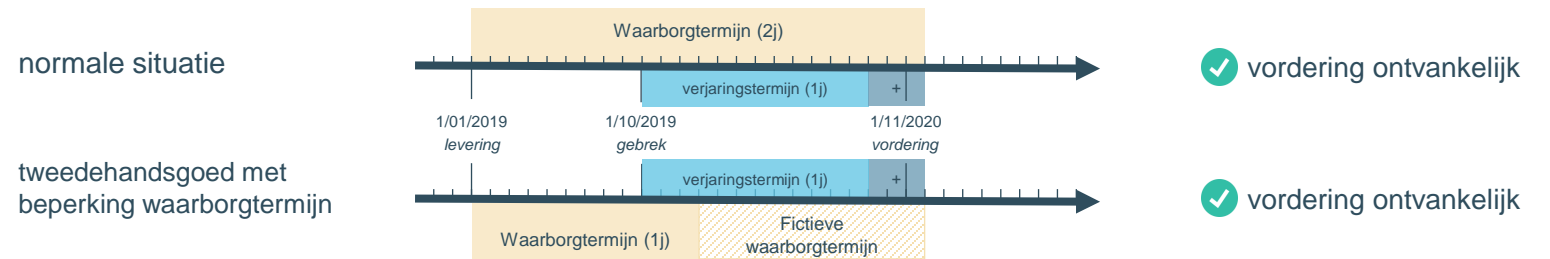
- Aansprakelijkheidstermijn: **2 jaar** (art. 5.1)
- Verjaringstermijn (art. 5.2)
- Tweedehandsgoederen: mogelijk kortere aansprakelijkheidstermijn (niet korter dan 1 jaar)
 - Zie voor BE: art. 1649^{quater} §1 oud BW
- Kennisgevingstermijn (evt.): **min. 2m** (art.5.2)

Richtlijn Consumentenkoop 2019

- Aansprakelijkheidstermijn: **2 jaar** (art. 10.1)
 - Evt. langere termijn (keuze lidstaten)
- Verjaringstermijn (cumulatief/exclusief) (art. 10.4/5)
- Tweedehandsgoederen: mogelijk kortere termijnen (niet korter dan 1 jaar)
- Kennisgevingstermijn (evt.): **min. 2m** (art.12)

HvJ Ferenschild (13 juli 2017)

Artikel 5, lid 1, en artikel 7, lid 1, tweede alinea, van richtlijn 1999/44/EG moeten aldus worden uitgelegd dat zij zich verzetten tegen een regel van een lidstaat volgens welke de verjaringstermijn voor de vordering van de consument korter kan zijn dan twee jaar vanaf de aflevering van de goederen, wanneer die lidstaat gebruik heeft gemaakt van de mogelijkheid die wordt geboden door de tweede van die bepalingen en de verkoper en de consument met betrekking tot de tweedehandsgoederen in kwestie een aansprakelijkheidstermijn voor de verkoper van minder dan twee jaar – concreet één jaar – zijn overeengekomen.

Richtlijn Consumentenkoop 2019 distantieert zich van deze rechtspraak:

Artikel 10

(...)

6. De lidstaten kunnen bepalen dat, in het geval van tweedehandsgoederen, de verkoper en de consument contractuele bedingen of afspraken kunnen overeenkomen met een **kortere aansprakelijkheids- of verjaringstermijn** dan die bedoeld in leden 1, 2 en 5, mits die kortere termijnen niet korter zijn dan één jaar.

Richtlijn Consumentenkoop 1999

RIGIDE GETRAPT SYSTEEM

(Schadevergoeding – art. 1649*quinquies* §1 oud BW)

- **PRIMAIRE REMEDIES** (art. 3.3 / 1649*quinquies* §2 oud BW)

1. (Kosteloos) herstel
2. (Kosteloze) vervanging

Keuze behalve als dat onmogelijk of buiten verhouding zou zijn

- **SECUNDAIRE REMEDIES** (art. 3.5 / 1649*quinquies* §2 oud BW)

1. Prijsvermindering
2. Ontbinding
 - (i) Indien de consument geen aanspraak kan maken op de primaire remedies,
 - (ii) indien niet binnen een redelijke termijn tot genoegdoening is overgegaan
 - (iii) indien de verkoper niet zonder ernstige overlast voor de consument tot genoegdoening is overgegaan

HvJ Quelle (17 april 2008)

Verkoper mag **geen vergoeding eisen voor het gebruik** van het niet-conforme goed tot aan de vervanging ervan door een nieuw goed

HvJ Weber (16 juni 2011)

Verkoper moet een niet-conform (te goeder trouw geïnstalleerd) goed **verplicht verwijderen en een vervangingsgoed installeren** (of de kosten vergoeden)

Een nationale regeling kan niet aan de verkoper het recht verlenen de enige mogelijke vorm van genoegdoening te weigeren op grond dat deze hem onevenredig veel zou kosten. Wel kan bepaald worden dat de verkoper maar een **evenredig deel van de kosten** draagt.

➤ Proportionaliteitstoets exclusief op niveau van de primaire remedies

HvJ Fülle (16 juni 2011)

Lidstaten blijven bevoegd **om de plaats vast te stellen waar de consument gehouden is een op afstand gekocht goed ter beschikking van de verkoper te stellen**. Die moet geschikt zijn om het kosteloos in overeenstemming brengen te waarborgen binnen een redelijke termijn en zonder ernstige overlast.

Recht van de consument op het kosteloos in overeenstemming brengen van een op afstand gekocht goed ziet niet op de verplichting van de verkoper om de kosten van het transport voor te schieten, tenzij het **voorschieten van die kosten** voor die consument een last betekent die hem ervan weerhoudt om zijn rechten geldend te maken

De consument, die de verkoper in kennis heeft gesteld van de niet-conformiteit waarvan het transport naar de vestigingsplaats voor hem ernstige overlast dreigt te vormen en die dat goed ter beschikking van de verkoper heeft gesteld op zijn woonadres, heeft **recht op ontbinding wegens gebrek aan genoegdoening binnen een redelijke termijn**, als de verkoper geen passende maatregel heeft genomen om dat in overeenstemming te brengen.

GETRAPT SYSTEEM MET MODULERING

Overweging 18: Lidstaten blijven vrij voor zover iets niet door deze Richtlijn wordt geregeld (bv. schadevergoeding, gevolgen van ontbinding, bepaalde aspecten van herstelling/vervanging).

Art. 3.7: Lidstaten kunnen de consument toestaan een specifieke remedie te kiezen indien binnen een periode na levering van ten hoogste dertig dagen blijkt dat de goederen gebrekkig zijn. Ook mogelijk zijn nationale voorschriften die voorzien in specifieke remedies voor bepaalde soorten gebreken die niet zichtbaar waren bij contractsluiting. (zie ook overweging 19)

• **PRIMAIRE REMEDIES** (art. 13)

- (Kosteloos) herstel
- (Kosteloze) vervanging

• **SECUNDAIRE REMEDIES**

- Prijsvermindering (art. 15)
- Ontbinding (art. 16)

Artikel 13

(...)

2. Om de goederen in conformiteit te brengen, kan de consument kiezen tussen herstelling en vervanging, tenzij de gekozen remedie onmogelijk of in vergelijking met de andere remedies voor de verkoper onevenredige kosten met zich mee zou brengen, rekening houdend met alle omstandigheden, zoals:

- a) de waarde die de goederen zonder het conformiteitsgebrek zouden hebben;
- b) de omvang van het conformiteitsgebrek, en
- c) de vraag of de alternatieve remedie concreet mogelijk is zonder ernstige overlast voor de consument.

3. De verkoper kan weigeren om de goederen conform te maken als herstelling en vervanging onmogelijk zijn of voor de verkoper onevenredige kosten met zich zouden brengen, rekening houdend met alle omstandigheden, met inbegrip van die welke zijn bedoeld in lid 2, onder a) en b).

✘ Weber-rechtspraak

➤ Proportionaliteitstest tussen primaire en secundaire remedies

4. De consument heeft recht op een evenredige prijsvermindering overeenkomstig artikel 15 dan wel op ontbinding van de koopovereenkomst overeenkomstig artikel 16 in elk van de volgende gevallen:

- a) de verkoper heeft de herstelling of vervanging niet voltooid of, indien van toepassing, niet voltooid overeenkomstig artikel 14, leden 2 en 3, of de verkoper heeft geweigerd de goederen conform te maken overeenkomstig lid 3 van dit artikel;
- b) er blijkt een conformiteitsgebrek te zijn ondanks de poging van de verkoper om de goederen conform te maken;
- c) het conformiteitsgebrek is zo ernstig dat een onmiddellijke prijsvermindering of ontbinding van de koopovereenkomst gerechtvaardigd is, of
- d) de verkoper heeft verklaard of uit de omstandigheden blijkt duidelijk dat de verkoper de goederen door middel van herstelling of vervanging niet binnen een redelijke termijn of zonder ernstige overlast voor de consument conform de overeenkomst zal maken.

5. De consument heeft niet het recht de overeenkomst te ontbinden indien het conformiteitsgebrek slechts gering is. Het is aan de verkoper om te bewijzen dat het conformiteitsgebrek gering is.

6. De consument heeft het recht de betaling van het openstaande saldo of een deel daarvan op te schorten totdat de verkoper heeft voldaan aan diens verplichtingen uit hoofde van deze richtlijn. Het staat de lidstaten vrij de voorwaarden en wijzen te bepalen voor de uitoefening door de consument van zijn recht om betaling op te schorten. [ENAC]

7. De lidstaten kunnen bepalen of en in hoeverre een bijdrage van de consument aan het conformiteitsgebrek zijn recht op remedies aantast.

Richtlijn Consumentenkoop 2019

GETRAPT SYSTEEM MET MODULERING

Overweging 18: Lidstaten blijven vrij voor zover iets niet door deze Richtlijn wordt geregeld (bv. schadevergoeding, gevolgen van ontbinding, bepaalde aspecten van herstelling/vervanging).

Art. 3.7: Lidstaten kunnen de consument toestaan een specifieke remedie te kiezen indien binnen een periode na levering van ten hoogste dertig dagen blijkt dat de goederen gebrekkig zijn. Ook mogelijk zijn nationale voorschriften die voorzien in specifieke remedies voor bepaalde soorten gebreken die niet zichtbaar waren bij contractsluiting. (zie overweging 19)

• **PRIMAIRE REMEDIES** (art. 13)

- (Kosteloos) herstel
- (Kosteloze) vervanging

• **SECUNDAIRE REMEDIES**

- Prijsvermindering (art. 15)
- Ontbinding (art. 16)

Artikel 14

1. Herstellingen of vervangingen worden verricht:

- a) kosteloos;
- b) binnen een redelijke termijn vanaf het tijdstip waarop de verkoper door de consument in kennis is gesteld van het conformiteitsgebrek, en
- c) zonder ernstige overlast voor de consument, rekening houdend met de aard van de goederen en het doel waarvoor de consument de goederen heeft gekocht.

2. Wanneer het conformiteitsgebrek moet worden verholpen door herstelling of vervanging van de goederen, stelt de consument de goederen ter beschikking van de verkoper. De verkoper neemt de vervangen goederen op zijn kosten terug.

3. Wanneer een herstelling de verwijdering vergt van goederen die op een wijze die in overeenstemming is met hun aard en doel waren geïnstalleerd voordat het conformiteitsgebrek duidelijk werd, of wanneer deze goederen moeten worden vervangen, omvat de **verplichting tot herstelling of vervanging van de goederen de verwijdering van de niet-conforme goederen en de installatie van vervangende goederen of herstelde goederen**, of het betalen van de kosten van die verwijdering of installatie.

✔ Weber-rechtspraak

4. De consument hoeft **niet te betalen voor normaal gebruik van de vervangen goederen in de aan de vervanging voorafgaande periode**.

✔ Quelle-rechtspraak

Overweging 56

Deze richtlijn mag geen bepalingen bevatten over **waar de verbintenissen van een schuldenaar moeten worden uitgevoerd**. Deze richtlijn mag dan ook niet preciseren waar de leveringsplaats is noch voorschrijven waar de herstelling of vervanging moet plaatsvinden; zulke kwesties moeten worden overgelaten aan het nationale recht.

✔ Füllä-rechtspraak

Overweging 54

De lidstaten moeten kunnen bepalen **in welke omstandigheden de rol van de schuldenaar door iemand anders kan worden vervuld**, bijvoorbeeld de omstandigheden waarin de verplichting van de verkoper om een goed te herstellen op kosten van de verkoper kan worden uitgevoerd door de consument of door een derde.

Bedankt voor uw aandacht!

Bernard Tilleman

Gewoon hoogleraar KU Leuven
Prodecaan Rechtsgeleerdheid

bernard.tilleman@kuleuven.be

<https://www.kuleuven.be/wieiswie/nl/person/00017264>

Frederik Van den Abeele

Doctoraatsassistent KU Leuven
Gastmedewerker UHasselt

frederik.vandenabeele@kuleuven.be

<https://www.kuleuven.be/wieiswie/nl/person/00125913>

Bron afbeeldingen: Flaticon.com